

enforfoguit— continuï la platxèria ---, a. 1791 (*Calaix de S.* I, 270). Vet aquí el resultat d'*enforfogat*, que vaig demostrar punt de partida del nostre mot; com ja ens deixaven entreveure (però més tard, i amb molta menys autoritat), els val. Lamarca i Escrig: «*enforfoguir*: ahogar, sufocar», amb el mateix canvi de terminació que Maldà; i sense aquest canvi, l'ús actual d'*enforfogat* 'molt carregat' en el Pla d'Urgell i el d'*enforfogat* que vaig recollir jo mateix en el Baix Segre, any 1933.

ENFRÚ 'golafre'. En III, 343b43-344a4, on dono la interessant etimologia pre-romana (SOROT. *EMFRUNES-*Ambrones*, i indoír. *abhráo* 'núvol, bromerós') d'aquest adj. oc. ant., dic que en cat. es troba només en Llull, sense documentar-lo gaire. De fet és una singularitat del *Li. de Contemplació*, obra de llenguatge singular dins el corpus lul·lià (potser mer occitanisme, si bé arrelat en certs medis mallorquins). Val la pena, doncs, de precisar-ne més les dades. Colom en troba 9 passatges, i encara n'hi ha un més: «home *enfrú* té son cap a sa taula e fa grans bocades; e so que menuga quax no-n mastega res: de [tal] guisa-s cuyta». Com que les proves que veiem de la intervenció directa de Llull en la versió catalana del *Libre*, minven d'una part de l'obra a les altres, val la pena de precisar que dels 10 exs. n'hi ha 7 de concentrats en el vol. III (272, 396 etc.), només un en el vol. I (certament dels més antics), un en el II i un en el VII: «molt home és gлот e *enfrú* e luxuriós, e vulria haver continència» (396). Una vegada diu «*enfrú* ni *lépol*» (III, 176), una altra «golosos e *enfruns*», i en quasi tots els altres *enfrú* e gлот o gлот e *enfrú*. Justament el fet de veure'l quasi sempre acompanyat d'un sinònim d'ús més comú en la nostra llengua, revela un mot peculiar de certs ambients, que mai no degué ser conegut generalment: només hi veig una excepció: «si ells tan *enfruns* no eren», el cas del vol. I (p. 200), i la ja citada. Hi ha tres casos del pl. *enfruns*, tots els altres sing. masc. (cap de fem., ni del verb: *s'enfrunar* «se gorgor» només oc.).

ENEGGAR. No havent-se trobat solució al problema etimològic d'un verb tan conspicu i tan propi del català, convé no deixar inexplorada cap possibilitat que ens pugui suggerir de veure-hi algun camí. Que la inicial *en-* no li és consubstancial ho suggereix també la freqüència de la variant *atj-* o *etg-*, que ja hem documentat molt entre els testimonis de la primera hora. Un més, de 1865, d'un vell amic vigatà de Verdaguer: «la pedra que *etjega* incauta mà fereix sols al qui l'ha *etjegada*» (carta inclosa en l'*Epist.* de Casac. I, 21).

Si *en-* hi és adventici, augmenta la facultat de relligar-lo a un verb ben conegut, com *jaquir*, d'etimologia certa i clara i d'ampli i antic arrelament en català. La vocal originària d'aquest germanisme fou *e*: *gequir*, fr. ant. *jehir*, la consonant no era necessàriament la forta *-k-*, puix que hi havia *hh* en l'ètimon germànic, i encara en fr. medieval. Era primàriament verb fort,

sense l'increment *-eix*, de manera que el punt de partida *bec-* no és suposició, en aquest verb (potser alternant amb *geg-* davant vocal?); cert que en present també s'hi troba *gic*, però és secundari, com *sint*, *print* en lloc de *sent*, *pren*; comarcalment ha passat a *gicar* (Cerdanya i Pirineus), que ja no és gaire lluny de *atgegar*, *engegar*.

Ara bé, com he provat en l'article, amb molts testimonis, i com ja veia Spitzer, una de les accs. més antigues era la de 'repudiar, desfer-se (de)'. Considerem ara una frase com la de Cerverí de Girona: «e ses vergonya estàn, *gic* orde monja» (47.29) 'una monja que ha perdut la vergonya deixa (ha de deixar) la seva orde'; sembla que des de tals frases es podia passar a *en geg' orde*, *en geg' aquella dona*, *en geg' amics e se'n va*. El model de *deixar*, el verb cabdal en aquest ordre d'idees, ajudaria al metaplasm *geg* > *atgegar*, *engegar*, hi ha en efecte el dial. *gicar*, i l'acció recíproca conduí al canvi de *deixa* en el comarcal *deix*; i per damunt de tot hi hagué el model d'*endegar* (d'on probablement *en-* i fins *-g-*).

Cert que no queda tot clar amb això, però obre una altra perspectiva, que convidrà explorar millor.¹

Hem començat reconeixent que no s'havia trobat una solució ben satisfactòria a l'enigma màxim de l'etimologia catalana, constituït per l'etimologia d'*engegar*; i explorada una via suggestiva com l'anterior, no podíem, però, oblidar-ne d'altres sense insistent exploració. En la nota 12 deixàvem indicada, i ben documentada, la idea que un contraient cabdal d'aquest formidable nus de verbs para-sinònims, podia haver estat *atzibar* (que en general s'ha grafiat *etzibar* negligint-ne l'obscena etimologia). Ja ho suggeria la forma com Pons i Massaveu els retrata usats consecutivament, i com indiferents, en la fraseologia dels nois del poble barceloní ara fa més de cent anys: «sens *etjegar* una sola tepa --- apa! una admetlla d'Arenys -- y la hi *etzivà*» (*Colla del carrer* III, 29); i arribava jo a admetre (III, 353b48) «si es vol seria ell el principal contraient». Doncs ara puc mostrar que hi ha un testimoni clar d'aquest influent padrinatge, en un dels testimonis literaris més antics del mot: el més antic de l'escriptor que per primera vegada gosà servir-se d'aquest verb sens dubte plebeu: parlant d'una *cambrada* de xicots a qui no deixava dormir «una papallona grossa --- com una rata pinyada, que volava, i, no sent gens de goig a la vista, per lo algo feréstec, s'ha *etzagada* a la dita papallona, des de la finestra, baix al carrer» (*s'ha* vol dir, en el seu estil, 'ha estat per mà d'ells') *Calaix de Sastre*, a. 1793, II, 119.16f. Aquí tenim, doncs, *etz-* com *etzibar*; i no deixem de recordar com també una de les rares fonts locals valencianes on trobem mostres del mot, o dels conubis d'*atzibar*; ja ens mostrava *engibar*, amb fusió per l'altra banda. I que és el matís de 'disparar violentament', que Verdaguer usava el seu vigatanesc *etjegar* en el primer escalaborn de l'*Atlàntida*, i que el mestre MilàF. preferia així mateix una variant inicial *adjegar* que coincidia amb la inicial *at-* de l'*atzibar* en qüestió. ¿Acabarem, doncs, potser, posant en primer lloc, en-